

Evenementenbeleid Museumplein, een taaie strijd (deel 2)

Sinds ik in augustus jl op deze plaats over de evenementen op het Museumplein schreef, is er veel veranderd. Niet dat u er al veel van heeft gemerkt. De Polo-paarden hebben de grasmat ook dit jaar weer omgeploegd. De fancy-ijsbaan heeft weer maandenlang de zichtlijn vanuit het Rijksmuseum bedorven, alsof er een Anton-Pieck-plaatje op de Nachtwacht was geplakt! En de kerstmarkt, waar kwaliteitsaanbod was beloofd, was een groter aanfluiting dan ooit tevoren.

Maar alleen al het feit dat ik nu zulke krasse bewoordingen gebruik, geeft aan dat er iets is veranderd. Laten we het zo samenvatten: er is iets gaan schuiven in de publieke opinie over het Museumplein. Nu het beleid nog. En u weet dat dat meer tijd kost, maar de politiek kan op den duur niet achterblijven als de openbare mening eenstemmig om verandering roept. Daarvoor zeggen politicologen dat er eerst een “window of opportunity” nodig is, een combinatie van omstandigheden die gelijktijdig de voorwaarden scheppen waardoor een besluit opeens als een mes door de boter kan gaan. Ook die voorwaarden zijn als ik het goed zie in potentie aanwezig. En de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat veel van die voorwaarden door ons stadsdeel zijn gefaciliteerd.

Welke ontwikkelingen zijn aan te wijzen?

In de eerste plaats bewoners die elkaar weten te vinden, onder meer rond het proces van de zogeheten Kansenskaart Museumplein en de voorbereiding van het nieuwe Bestemmingsplan.

In de tweede plaats de kunstwereld die zich begint te roeren over de verloedering van het culturele hart van Nederland.

En ten slotte, de discussie in bredere zin over het Amsterdamse evenementenbeleid straks ook in de gemeenteraad.

Bewonersvisies

Tijdens de door het Stadsdeel Zuid georganiseerde sessies waarin bewoners en ondernemers rond het Museumplein gevraagd werd hun meningen onder woorden te brengen, bleek een opmerkelijke eenstemmigheid over het gewenste karakter van het plein en de wijze waarop hieraan nu afbreuk wordt gedaan. Vooral de bijeenkomsten voor de vorming van een zogeheten ‘Kansenskaart Museumplein’ boden die gelegenheid. Opmerkelijk was de gelijkgestemdheid over de behoefte aan een mooie, open ruimte met een haast paradijselijke groene sfeer. Hoewel tevoren was duidelijk gemaakt dat de Kansenskaart vooral bedoeld was om wensen over inrichting van het Museumplein te verzamelen (en daarmee claims voor investeringen te onderbouwen), kwam van de kant van de bewoners vooral de roep om *behoud* van de open groene ruimte en vooral de behoefte aan meer *onderhoud*. En uiteindelijk kwam naar voren dat dit hele proces zinloos zou zijn als niet het Evenementenbeleid als olifant in de kamer zou mogen worden benoemd. In een eigen verslag van de derde Kansenskaart-bijeenkomst verwoordde een van de deelnemers het als volgt:

“Hoezo kwaliteit, duurzaamheid, groen en biodiversiteit in het licht van de realiteit? Planning 2020, alles inclusief op- en afbouw-: AJAX huldiging 2 weken, EK dorp 6 weken, Kunstmarkt 1.5 week, Polo 1.5 week en Mahler Festival 2 weken, dus meer dan 3 maanden intensief bezette openbare ruimte, nog exclusief demonstraties enzovoort. Uitgaande van seizoen van maart/april tot oktober/november zo’n 40 % van de tijd. Incidenteel? Niet echt, want WK en EK komen om het jaar terug, WK/EK dames dito, vier weken basketbal WK om de 4 jaar enzovoort. Voeg hierbij het intensieve gebruik van het kleiveld, zo’n minimaal 16-20 weken per jaar (14 weken disco met schaatsgelegenheid, 3 wekelijkse zondags Albert Cuyp -Waterlooplein markten, kerstmarkt) met permanente horeca in Cobra en de kiosken.

Met dit structurele evenementen- en horecageweld op het Museumplein zijn de goedwillende suggesties door buurtbewoners van meer groen, kwaliteit en duurzaamheid niet realistisch.”

Soortgelijke geluiden waren ook te horen tijdens de inspraakavond over het nieuwe bestemmingsplan Museumkwartier/Valeriusbuurt op 23 oktober jl in het Concertgebouw, hoewel ook hier de mededeling was dat evenementenbeleid in een bestemmingsplan niet thuishoort, omdat evenementen slechts betrekking hebben op het gebruik van de ruimte. Ten onrechte, zoals hierna nog zal blijken.

Samenvattend is de winst dat er een gedeeld probleembesef is ontstaan, namelijk dat evenementen op het Museumplein een structureel ruimtelijk probleem scheppen. Dat deze botsing van belangen wel degelijk aandacht behoeft bij ruimtelijke plannen, omdat de waarde van het Museumplein nu juist bestaat uit zijn ruimtelijke kwaliteit (sommigen noemen het zelfs grandeur) en openheid.

De kunstwereld wordt wakker

Tijdens een van de levendige bewonersbijeenkomsten van de Johannes Vermeerbuurt / Duivelseiland (aan te bevelen!) waar deze materie ter sprake kwam wees een van de bewoners op het recent verschenen boekje van de Akademie van Kunsten, getiteld 'Gedeelde Ruimte, Over het publieke domein van morgen', waar de voorzitter Gijs Scholten van Aschat een voorwoord heeft gewijd aan het Museumplein. Dat begint aldus:

“Wie weleens over het Museumplein loopt, zou bijna vergeten dat het een plein betreft. Talloze uitingen van de Hollandse handelsgeest benemen je haast het zicht op dat wat publiek goed is. Als het plein niet in bezit is genomen door een groot commercieel evenement, dan dwalen je ogen er wel langs talloze kiosken en eetkraampjes, zoals ‘Drinks, fries and hotdogs’, met een aanpalend terras en grote zwarte parasols en veertien picknicktafels en banken, kortom, een snackbar met terras. Of Smit en Dorlas, een grote eet- en drinkkraam met aan de overkant honderd vierkante meter terras met tachtig plaatsen. Dus: een snackbar met terras. Verder: drie souvenirkramen met uitgestalde waar, briefkaarten, mokken, t-shirts, enzovoort, de kiosk ‘Rembrandt van Gogh’, een kraam met espressobar ‘and hot waffles’, een verkooppunt voor tours en tickets, één museumshop, een souvenirkraam met ‘Oil Paintings’ van onder andere Van Gogh, en dan nog het Cobra Café, een café annex partycentrum met twee grote terrassen ‘voor al uw feesten, borrels en partijen’. En in de winter de ijsbaan met een groot café-restaurant en schaatsverhuur, ongeveer 25 bij 10 meter. Het zijn stuk voor stuk uitingen van de commerciële kolonialisering van de publieke ruimte, waar het publiek goed wordt uitgeleverd aan de portemonnees van investeerders en de grillen van marketeers (denk aan het inmiddels verwijderde ‘I Amsterdam’).”

Kunstenaars heb je nodig om kernachtig te verbeelden waar het om gaat.

Dit signaal kwam op het juiste moment, want kon worden gebruikt toen wij eind november jl werden uitgenodigd door de burgemeester om op het Stadhuis met een reeks bewonersgroepen een mening te presenteren over de gevolgen van het evenementenbeleid. Alle andere buurtvertegenwoordigers, meest vrienden van parken, kwamen klagen over geluidsoverlast en natuurbederf. Wij waren de enige die een ruimtelijk perspectief inbrachten. Het probleem van de evenementen op het Museumplein is ruimtelijk van aard en daarom moeten evenementen ook in het nieuwe bestemmingsplan worden geregeld. Dat inzicht konden we, gewapend door de eerdergenoemde input van bewoners, nu helder verwoorden.

Weer een maand later was er op AT 5 een eenmalige aflevering van de serie, lang geleden geregisseerd door Theo Van Gogh getiteld ‘De Woestijn Leeft’.

25 jaar na een soortgelijke uitzending bezochten Max Pam en Jeroen Henneman ‘terug naar het Museumplein’. Onder die titel kunt u de dubbelzinnig-kritische video terugvinden op www.at5.nl. Van de weeromstuit gingen de kunstenaars Max Pam en Jeroen Henneman de scheefheid en gebrokenheid van de ornamenten loven als “handschrift van het Museumplein”, “product van bewust scheef-plaatsende ambtenaren”, “ritmische afwisseling”, enzovoort.

Apart gaven de heren Pam en Henneman in een interview, ook op AT5, commentaar over

hun bevindingen: “Verschrikkelijke verloederde troep. Alles kapot. Het moet allemaal op de schop, helemaal opnieuw gemaakt. Wat willen we terug? Hetzelfde plein. Een zegen dat er zo’n open ruimte is! Het onderhoudsplan ontbreekt alleen.”

Kortom, de kunstenaars komen tot dezelfde conclusie als de bewoners over het Museumplein, alleen brengen ze het mooier.

En nu het Stadsdeel

Deze periode levert een aantal politieke momenten die kansen bieden om de bovenstaande inzichten te laten doorwerken in beleid.

Als ‘oog en oor van de bewoners’ in ons eigen stadsdeel heeft de Stadsdeelcommissie zich door deze indrukken laten inspireren en in meerderheid als volgt geadviseerd naar aanleiding van het terzake vrij magere Gebiedsplan 2020:

“De gemeente schrijft zelf: ‘Het Museumplein is de culturele kern van Amsterdam’. Veel evenementen op het Museumplein versterken niet deze identiteit. De gemeente schrijft zelf dat het beoogde doel is dat het Museumplein “aantrekkelijk en goed onderhouden” is. De evenementen beschadigen echter de openbare ruimte en maakt deze openbare ruimte derhalve minder aantrekkelijk en minder goed onderhouden.

Amsterdammers hebben zich in de meest recente verkiezingen duidelijk uitgesproken: zij willen dat de stad een halt toeroept aan de ver-pretpark-isering van de stad. Daarbij past een meer kritische blik op evenementen op een prestigieuze toplocatie als het Museumplein, die evengoed ergens anders zouden kunnen plaatsvinden. Voor de korte termijn (gebiedsplan 2020) draagt selectievere toegang van evenementen direct bij aan de verbetering van de verblijfskwaliteit van het Museumplein. Voor de langere termijn (buiten de scope van het gebiedsplan 2020) vragen we om een meer fundamentele visie op het Museumplein als een van de meest aansprekende plaatsen in Nederland en een stadsicoon dat de ambities en waarden van de duurzame en inclusieve stad Amsterdam reflecteert.”

Het antwoord van het Dagelijks Bestuur van het Stadsdeel hierop was kortweg:

“Uw advies om ‘evenementen op het Museumplein, te beginnen bij evenementen die geen binding hebben met de stad, te verminderen’ nemen wij niet over. In het gebiedsplan willen wij niet vooruitlopen op de uitkomsten van processen die nog lopen.”

(Voor de goede verstaander werd bij ‘evenementen die evengoed elders kunnen plaatsvinden’ onder meer bedoeld op Polo Amsterdam, een evenement van kapitaalkrachtige liefhebbers, die erin zijn geslaagd jaarlijks tienduizenden euro’s subsidie van de gemeente te krijgen voor dit Champagne-feestje).

Evenementenbeleid centrale stad

Met ‘de processen die nog lopen’ werd door het Dagelijks Bestuur verwezen naar het evenementenbeleid, dat op 30 januari in de raadscommissie Algemene Zaken wordt besproken. Er is een evaluatie gemaakt van het evenementenbeleid uit 2017, met de zogeheten locatieprofielen.

De conclusies die de burgemeester uit deze evaluatie trekt gaan nog lang niet ver genoeg, maar de richting is wel goed. De keuze van evenementen moet selectiever, met de vraag wat waarde toevoegt aan de stad. En de kwaliteit moet beter. Kleinere buurtgerichte evenementen worden makkelijker gemaakt, grote evenementen met > 2000 bezoekers zullen van meer centrale regie worden voorzien. Vanaf februari a.s. komt er gelegenheid om op een nieuwe Evenementennota en op de aangepaste locatieprofielen inspraak te leveren. Dat biedt dus kansen voor het inbrengen van meer radicale ideeën over evenementen dan nu voorgesteld voor het locatieprofiel Museumplein:

1. Opnemen in profiel dat vergunning vrije evenementen niet zijn toegestaan
2. In verband met de selectie van evenementen door een programmacommissie en de complexiteit van evenementen op het Museumplein moeten evenementen voor 1 november worden aangemeld en moeten aanvragen 16 weken van tevoren worden ingediend
3. Het Museumplein biedt ruimte voor vrij toegankelijke evenementen (inclusief vrije kaartverkoop)
4. Verplichting voor een groen- en bodemadvies opnemen in het profiel
5. De kerstboomverbranding wordt niet meer georganiseerd en kan uit het profiel

6. Opnemen dat samenwerking met de omliggende horeca gewenst is
7. In de tabel bij kleine evenementen 'afhankelijk per aanvraag' weghalen en limiteren tot maximaal 6 per jaar, waarvan 2 maximaal 2 dagen aaneengesloten, geluid max. 75 dB(C)
8. Opnemen dat op- en afbouw met zwaar transport uitsluitend mag plaatsvinden vanaf fietspad Honthorststraat met gebruik van een platenbaan en dat voertuigen zijn voorzien van grasbanden
9. Ter informatie opnemen dat er iedere 3e zondag van de maand de Museum Market (structurele markt) wordt georganiseerd.

Op 30 januari zal ook worden gesproken over de evaluatie van de Ajax-huldiging in 2019. De brief die het college daarover heeft gepresenteerd is een kunstwerk van in- en uitpraten. Het is natuurlijk allemaal prima gelopen, maar heeft wel 1 miljoen euro gekost en zeer veel impact gehad op de omgeving. Voor de toekomst wordt geschreven:

“Het Museumplein is één van de mooiste pleinen en evenementenlocaties van Amsterdam. Het is een plek waar de stad zuinig op moet zijn. Daarom zal de komende tijd, samen met Ajax en de politie, nog eens worden onderzocht of er andere plekken of mogelijkheden in de stad zijn om te huldigen. Daarbij moet worden opgemerkt dat een alternatieve locatie die goed bereikbaar en groot genoeg is, en die recht doet aan de relatie tussen de club en de stad, niet gemakkelijk te vinden zal zijn. Maar het verkennen van de alternatieven is extra urgent omdat de stad met Arenapark en Museumplein nu maar twee opties heeft, en omdat het Arenapark in 2020 bebouwd wordt en dus afvalt als huldigingslocatie.”

OK. Nu weten we waar we aan toe zijn...

Evenementen in Bestemmingsplan Museumkwartier en Valeriusbuurt.

Uit staande jurisprudentie valt op te maken dat evenementen voor zover zij ruimtelijk relevant zijn in het bestemmingsplan behoren te worden geregeld. Op het Museumplein is het ruimtelijke aspect zelfs dominant als het gaat om de toelaatbaarheid van evenementen, zoals uit bovenstaande blijkt. Door de projectleider werd ook beaamd dat het de bedoeling is om een evenementenregeling voor het Museumplein op te nemen in het nieuwe bestemmingsplan, dat dit jaar moet worden afgemaakt, wederom met de nodige inspraakmogelijkheden. Helaas is echter in de Nota van Uitgangspunten die dezer dagen is uitgebracht, nog geen letter over evenementen te vinden. We zullen dus zelf ideeën moeten inbrengen over hetgeen we zouden wensen in het uiteindelijke bestemmingsplan over evenementen aan te treffen. We nodigen de lezers van harte uit om hierover mee te denken.

Gesterkt door bovenstaande ideeën zou ik, als u mij persoonlijk vraagt, hoog willen inzetten. Dus louter politieke manifestaties en culturele evenementen (Mahler, Uitmarkt, Van Gogh-tentoonstelling), geen evenementen langer dan 2 dagen terwille van open karakter (dus geen ijsbaan, kerstmarkt), geen sport (dat kan op Olympiaplein, of bij stadion). Geen vaste verkoop- of horecaverGUNningen, om periodiek kwaliteitstoets te kunnen afnemen. Wellicht kunnen we met de rechtswaARBorg die een bestemmingsplan biedt, het ideaal van bewoners en kunstenaars beter benaderen dan door de markt en de bestuurders vrij baan te geven.

Jan Schrijver
voorzitter Vereniging Buurtbelang Museumplein

Amsterdam, 12 januari 2020